

з іншими політичними та економічними центрами практично не впливали на імідж Китаю в цих країнах.

Подальші дослідження можуть враховувати вплив факторів на імідж інших країн та перевірити стійкість виявлених закономірностей у часі.

Список використаних джерел

1. Баранова Т.А., Никопелова С.А. Современное образование как инструмент "мягкой силы" / Т.А. Баранова, С.А. Никопелова // Образовательная доминанта в политических коммуникациях: сборник научных статей / Под общей редакцией академика РАН Колобова О.А. – Н.Н.: ФГБОУ ВПО "Нижегородский государственный университет им. Н.И. Лобачевского", 2012. – 145 с. – С.3-10.
2. Тищенко-Тишковиць О.М. Практичні й теоретичні передумови виникнення публічної дипломатії як форми "м'якої сили" у системі зовнішньої політики держави / О.М. Тищенко-Тишковиць // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – Вип. 94 (Ч.І). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2010. – С.107–113.
3. Капітоненко М.Г. "М'яка сила" у сучасній світовій політиці: теоретичні аспекти / М.Г. Капітоненко // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наукових праць. – Вип. 94 (Ч.ІІ). – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2010. – С.20–29.
4. Whitney C. B., Shambaugh D. Soft Power in Asia: Results of a 2008 Multinational Survey of Public Opinion / Christopher B. Whitney, David Shambaugh. Chicago, IL: The Chicago Council on Global Affairs, 2009. – 42 p.

А. Чугаєв, канд. екон. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ ИМИДЖА КИТАЯ В СТРАНАХ МИРА

Мягкая сила и имидж страны являются многокомпонентным явлением, которое может быть связано с характером ее внешнеэкономических связей. Целью статьи является определение роли экономических составляющих мягкой силы Китая и оценка влияния международных торговых, инвестиционных и имиджевых связей основных экономических и политических центров мира (США, ЕС, Китай, Россия) на имидж Китая в странах мира. Регрессионно-корреляционный анализ позволил установить характер и величину влияния соответствующих факторов. Построены статические и динамические регрессионные модели для определения факторов влияния на общий имидж Китая и его динамику.

Ключевые слова: экономическая сила, мягкая сила, международный имидж страны, Китай, международные экономические отношения.

O. Chugaiev, PhD, Associate Professor

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

INTERNATIONAL ECONOMIC FACTORS OF CHINA'S IMAGE IN COUNTRIES OF THE WORLD

Soft power and image of a country is a complex phenomenon, which can depend on the specifics of its foreign economic links. The article aims to determine the role of economic components of the China's soft power and to evaluate the effect of international trade, investment, and image links of main economic and political centers of the world (the U.S., EU, China, and Russia) on the image of China in various countries. We used regression and correlation analysis to determine the effect of the factors. Several static and dynamic regressions were made to estimate the influence of factors on the general image of China and its components.

Key words: economic power, soft power, image of a country, China, international economic relations.

УДК330.341.1: 399.9

Н. Рилач, канд. екон. наук, наук. співроб.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ СОЮЗ В ГЛОБАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

В статті досліджено питання інтеграції країн в рамках інноваційного союзу на прикладі сучасного етапу політики ЄС у сфері інновацій. Проаналізовано механізм реалізації Європейського інноваційного союзу в умовах глобалізації інноваційної діяльності.

Ключові слова: Європейський інноваційний союз, інноваційна діяльність, глобальна інноваційна система.

Глобалізація світової економіки виводить інноваційні процеси на планетарний рівень. В останні роки чітко прослідковується, що глобальною стає не тільки комерціалізація, а й усі попередні стадії інноваційного процесу. Наразі мова йде про глобальну парадигму інноваційного розвитку, яка описує характер процесів розробки, впровадження та комерціалізації інновацій на світовому рівні та з новими якісними характеристиками.

Відкриття новітніх технологій, осягнення законів природи, застосування нових засобів виробництва не мають, за своїм характером, національних меж. Пізнані та вивчені в певній країні, вони не залишаються належними цій державі, вченим, що їх відкрили, а поступово, різними шляхами розповсюджуються по всьому світу.

5. China Seen Overtaking U.S. as Global Superpower: 23-Nation Pew Global Attitudes Survey. – Washington, D.C.: Pew Research Center, July 13, 2011. – 158 p.

6. Федоров В.В., Поликанов Д.В. Общественное мнение о внешней политике современной России // Полития. – 2005. – № 1. – С.22-39

7. Дабагян Э. Китайский прорыв в Латинскую Америку / Э. Дабагян // Мировая экономика и международные отношения. – 2012. – №10. – С.84-91.

8. Лю Цзайци. "Мягкая сила" в стратегии развития Китая / Лю Цзайци // Полис. – 2009. – №4. – С. 149-155.

9. The Pew Research Center's Global Attitudes Project [Electronic Resource]. – Mode of Access: <http://www.pewglobal.org>

10. World Economic Outlook Databases [Electronic Resource]. – Mode of Access: <http://www.imf.org/external/ns/cs.aspx?id=28>

11. UNCTAD Statistics [Electronic Resource]. – Mode of Access: <http://unctad.org/en/Pages/Statistics.aspx>. – Title from the screen.

12. Coordinated Direct Investment Survey (CDIS) [Electronic Resource]. – Mode of Access: <http://cdis.imf.org/>

13. Eurostat [Electronic Resource]. – Mode of Access: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

14. The China Global Investment Tracker [Electronic Resource] – The American Enterprise Institute and the Heritage Foundation. – Mode of Access: http://thf_media.s3.amazonaws.com/2014/xls/China-Global-Investment-Tracker-2014.xls

Надійшла до редколегії 24.02.15

Це свідчить про те, що науково-технічні знання слугують основою глобалізації інноваційної сфери.

На сьогодні інноваційні аспекти розвитку Європейського Союзу є темою для досліджень багатьох вітчизняних вчених, серед яких Шнирков О.І., Сіденко В.Р., Геець В.М., Андрощук Г.О., Макогон Ю. та багато інших. Проте, питання сучасного етапу об'єднання країн-членів ЄС у інноваційний союз, що передбачається ініціативою "Європа- 2020", а також його місце в глобальних інноваційних процесах, не вивчені в достатній мірі. Об'єднання національних суб'єктів інноваційної діяльності до інноваційного союзу дозволяє реалізувати інтереси держави, підвищити конкурентоспроможність її національної інноваційної системи, забезпечує розви-

ток та поглиблення міжнародного науково-технологічного та інноваційного співробітництва, що і обумовлює актуальність даної статті.

Таким чином, ефективне впровадження результатів інноваційної діяльності значною мірою стає можливим за умови тісної взаємодії національних потенціалів, ресурсів країни, які об'єднуються до інноваційного союзу, спільного розв'язання завдань економічного розвитку на глобальному рівні. Використання досягнень "інформаційної економіки" відкриває нові можливості у сфері проведення спільних досліджень на всіх рівнях, застосування міжнародних програм, які інтегрують у процес досліджень та реалізації винаходів університети, науково-дослідні центри та промислові фірми різних країн. Наукові співтовариства промислово-розвинених держав і країн, що розвиваються, дедалі більше орієнтуються на проведення спільних НДДКР.

На сьогодні можна виділити наступні характерні риси глобальних інноваційних процесів: [7;10]

1. Збільшення наукоємності ВВП в розвинутих країнах, а також в країнах, що розвиваються.

2. Зростання активності державних структур на різних стадіях інноваційного процесу.

3. Поглиблення та ускладнення процесів інтернаціоналізації НДДКР.

4. Посилення позицій США, ЄС, країн БРІК в глобальному інноваційному середовищі, збільшення ролі регіональних інноваційних систем.

5. В розвинутих країнах, держава, створивши економічне та правове середовище для функціонування НІС, передає свою роль крупному бізнесу, в т.ч. ТНК, які, збільшуючи попит на високотехнологічну продукцію, самі фінансують витрати на його створення, перетворюючись таким чином на основну рушійну силу інноваційної активності в глобальній економіці.

6. Створення технологій всередині ТНК стає невід'ємною частиною бізнес-процесів. Все частіше департаменти з досліджень та розробок компаній витрачають більше коштів на впровадження розробок у виробництво, ніж ВНЗ та НДІ. При цьому, традиційні дослідні структури все більше залучаються до інноваційної діяльності корпорацій.

Існує глобальна міграція центрів промислового виробництва, як основного сучасного споживача інноваційної продукції, і, як наслідок, переміщення центрів НДДКР. Основною рушійною силою при цьому виступають ТНК.

Створення глобальних інноваційних мереж, які впливають на національну й регіональні інноваційні системи та являють собою "вузли", які пов'язують регіональні і національні інноваційні системи по всьому світі і, відповідно, різні структурні елементи науково-технологічної діяльності: інноваційні підприємства, університети, науково-дослідні інститути, дослідників, урядові заклади. Саме за допомогою інноваційних мереж ТНК прагнуть максимізувати передачу інновацій та знань, які знаходяться в НІС. Крім того, співробітництво в рамках інноваційних мереж допомагає становленню тісних взаємозв'язків з споживачами інноваційної продукції, впровадження її на найбільш перспективні ринки.

Основні детермінанти функціонування інноваційного союзу втілюються в таких формах як дослідження, розробка і використання інновацій та технологій у глобальному масштабі; диверсифікація міжнародних ринків технологій, яким властиві висока інтенсивність розвитку і значний ступінь монополізації; міжнародне науково-технологічне співробітництво, при якому використання досягнень "інформаційної економіки" відкриває нові можливості у сфері проведення спільних досліджень на всіх рівнях; виникнення та виробництво технологій у глобальному масштабі, формування глобального варті-

сного ланцюга. Крім цього, створення інноваційного союзу пов'язане з інноваційними процесами структури національної інноваційної системи (НІС) в національних економіках, оскільки поширення і глибина інноваційних перетворень у реальному секторі економіки, розвиток всіх структурних елементів НІС держави, визначають її конкурентоспроможність, тобто, зумовлюють здатність країни залучитися до процесу інтернаціоналізації та глобалізації інноваційної діяльності. При розробці НІС обов'язково враховуються тенденції процесу глобалізації інноваційної сфери, створюються потужні інноваційні інституції з розвинутою технологічно-інноваційною і освітньою мережею, які спроможні трансформувати результати глобалізації в національних інтересах. Для ефективного використання міжнародних потоків знань, технологій, інновацій країна повинна мати здатність досліджувати і впроваджувати науково-дослідні здобутки інших держав світу.

Інтеграція до інноваційного союзу можлива на наступних рівнях:

- мікроекономічному, де інтегрування здійснюється переважно шляхом прямих зв'язків підприємств, установ і організацій, що беруть участь в інноваційній діяльності та окремих дослідників, інноваторів;

- мезоекономічному, який передбачає інтегрування на рівні окремих галузей економіки та/або на рівні окремих регіонів країни, що інтегруються, а також у рамках інноваційних виробничих мереж;

- макроекономічному, на якому національні інноваційні системи інтегруються задля реалізації міжнародних інтеграційних проектів, програм, угод і домовленостей у галузі інноваційної діяльності;

- мегаекономічному, де відбувається інтегрування на рівні регіонів світу або між такими регіонами із створенням наднаціональних інноваційних систем та систем управління ними [3; 5; 7].

Серед основних цілей створення інноваційного союзу можна виділити: [5] збільшення ефективності інноваційної діяльності в рамках інноваційного об'єднання, а також підвищення конкурентоспроможності та захист інтересів суб'єктів інноваційної діяльності; країни, що інтегруються, мають впроваджувати таку національну інноваційну політику, яка відповідає спільній інноваційній політиці, розробленій на наднаціональному рівні в ході інтеграції.

Практичний механізм вищезазначених теоретичних засад об'єднання країн у інноваційний союз знаходить своє втілення в сучасній політиці економічного розвитку Європейського Союзу (ЄС), в якому розвиток процесів міжнародної інтеграції, стимулювання інноваційного розвитку усе більше переходить на наднаціональний рівень. На сьогодні в ЄС, спираючись на підтримку державних інститутів, фінансових і виробничих структур, формується пан'європейська інноваційна система, що складається з національних інноваційних систем країн-членів, створює нову культуру бізнесу, посилює коопераційні зв'язки між підприємницькими асоціаціями та громадськими структурами.

У 2000 р. була прийнята Лісабонська стратегія, яка ознаменувала перехід до нового етапу інноваційної політики. Стратегія встановила за мету до 2010 р. створити у ЄС конкурентоспроможну і динамічну, засновану на науці, економіку, яка буде спроможна до сталого розвитку, збільшення і покращення робочих місць, підвищення соціальної єдності. Створення економіки нового типу було орієнтовано на використання нових знань та їх втілення в інноваціях, що, за задумом, і має забезпечувати зростання, зайнятість і вирішення екологічних проблем. Увага до науки та інновацій як головної рушійної сили Лісабонської стратегії змусила встановити нові пріоритети у сфері науково-технічного розвитку,

зміцнення єдиного внутрішнього ринку ЄС, реформування ринку праці, модернізації інфраструктури, забезпечення прогресу людського капіталу, стимулювання конкуренції (заснованої на рівних можливостях) та ін. [2].

Уже у 2006 р. країнам ЄС-25 вдалося значно поліпшити виконання Лісабонської стратегії. При цьому важливу роль відіграла Сьома рамкова програма ЄС із наукових досліджень і технологічного розвитку на 2007–2013 рр. Крім того, Європейською комісією у 2007 р. було опубліковано Зелену книгу "Європейська область досліджень: нові перспективи" [10] у якій затверджено шість пріоритетних напрямів розвитку Європейського дослідницького простору:

- спільне використання знань (відкритий доступ для дослідників до результатів інших наукових досліджень), насамперед прикладних досліджень комерційного спрямування;
- розвиток державної інфраструктури наукових досліджень світового рівня (поліпшення законодавчих умов для збільшення обсягів інвестицій);
- зміцнення державних дослідницьких інституцій (збільшення фінансування, автономії, поліпшення законодавчо-нормативних норм співпраці із приватним сектором);
- оптимізація європейських програм дослідження та пріоритетів (спрощеність нормативних правил і процедур систем фінансування досліджень ЄС, гармонізація національних програм фінансування тощо);
- відкритість світу: міжнародна співпраця (формування єдиних пріоритетів досліджень для всіх країн ЄС і поліпшення умов співпраці для дослідників із країн, не членів ЄС).
- становлення єдиного європейського ринку праці для дослідників із різних країн (покращення умов для збільшення мобільності дослідницького потенціалу).

Розглядаючи останні ініціативи, що лягли в основу порядку денного Європейського дослідницького простору до 2020 р., варто звернути увагу на заходи зі скасування бар'єрів для руху наукових кадрів і кар'єрного зростання, розвиток унікальних пан'європейських дослідницьких установ й інфраструктур, трансферт технологій, заохочення до міжнародної співпраці в науково-технічній сфері [8]. У 2000 р. було ухвалено рішення про формування так званої "п'ятої свободи" (однієї зі складових загальноєвропейського ринку) – Європейського наукового простору, у якому дослідники, знання та технології могли б безперешкодно переміщуватися. Йдеться про інституційні новації, наприклад, про створення Європейської дослідницької ради та Європейського технологічного інституту, на базі яких планується сформувати європейське наукове й інноваційне співтовариство світового рівня. Крім того, були прийняті заходи зі збільшення скоординованості науково-дослідних ініціатив і програм усередині ЄС. Із цією метою були запуснені в дію Європейські технологічні платформи, на базі яких промисловці й інші учасники формують свої довготермінові наукові пріоритети та стратегічне бачення науково-дослідних завдань, що вирішуються в інтересах бізнесу. Спільні технологічні ініціативи, що створюються в деяких ключових, стратегічно важливих сферах, об'єднують приватний і державний сектори для реалізації стратегічних планів на практиці. Роботу над координацією науково-дослідного порядку денного також проводять на рівнях країн ЄС і регіонів Європи в межах схеми "ERA-Net" [9].

Виклики сучасності, наслідки світової фінансової кризи та недоліки інноваційної політики ЄС були враховані в розробці нової стратегії розвитку ЄС "Європа 2020: стратегія розумного, стійкого й всеосяжного зростання", схваленої в червні 2010 року в Брюсселі, яка

передбачає досягнення високих темпів інтелектуального, стійкого та всебічного зростання економіки, що повинно забезпечити Європі провідне становище в конкурентній боротьбі на міжнародному ринку [11;12].

Нова стратегія розвитку ЄС базується на таких пріоритетах: [6].

- інтелектуальне (smart) зростання (розвиток економіки, що базується на знаннях та інноваціях);
- стале (sustainable) зростання (просування вперед до більш ресурсоефективної, екологічно чистої та конкурентоспроможнішої економіки);
- соціально інтегроване (inclusive) зростання (сприяння високого рівня зайнятості в економіці, що забезпечує соціальну і територіальну згуртованість).

Пріоритетною ініціативою "Європи 2020" передбачається створення "Інноваційного Союзу" – переорієнтації науково-технологічної та інноваційної політики на вирішення основних проблем людства, таких як зміна клімату, енерго- та ресурсоефективність, охорона здоров'я та демографічні зміни.

Встановлені основні цілі функціонування "Інноваційного Союзу":

1. Завершення створення Європейського наукового простору, розробка програм стратегічних досліджень, які фокусувалися б на проблемах енергетичної безпеки, транспорту, кліматичних змін, ефективному використанні ресурсів, охороні здоров'я та старіння населення, екологічно нешкідливих методах виробництва та управління земельними ресурсами.

2. Покращення рамкових умов для інноваційного бізнесу (створення єдиного патенту ЄС, модернізація основ для авторських прав та товарних знаків, покращення доступу до охорони інтелектуальної власності і прискорення впровадження стандартів сумісності, розширення доступу до капіталу та ефективне використання політики стимулювання попиту).

3. Запровадження "Європейських партнерств в інноваційній сфері" між ЄС та національними рівнями з метою прискорення розвитку та розміщення технологій, які необхідні для вирішення нагальних проблем. Це передбачає: – розвиток "біоекономіки до 2020 року", ключових технологій, які здатні сформувати промислове майбутнє Європи, технологій, що дозволять людям похилого віку жити незалежно і бути активною частиною суспільства; – зміцнення та подальша розробка інструментів ЄС для сприяння інноваціям (структурні фонди, фонд розвитку сільської місцевості, рамкові програми для науково-дослідної діяльності, Програма розвитку інновацій (CIP), Стратегічний план енергетичних технологій (План SET) тощо; – розвиток партнерських відносин в галузі обміну знань і зміцнення зв'язків між освітою, господарською діяльністю, дослідженнями та інноваціями, надання підтримки малим інноваційним фірмам.

4. Реформування систем національної науково-дослідної та інноваційної діяльності, зміцнення співпраці між університетами, зв'язків між науковою та господарською діяльністю, реалізація спільних програм та посилення транскордонного співробітництва, забезпечення розповсюдженню технологій по всій території ЄС.

5. Забезпечення достатньої кількості фахівців з природничих, математичних та технічних наук, зосередити шкільні програми на розвитку творчого потенціалу, інноваційних технологіях та підприємстві.

6. Оцінка пріоритетності витрат коштів на знання, використання податкових пільг та інших фінансових інструментів для заохочення припливу інвестицій в науково-технологічну сферу.

Задачами "Інноваційного Союзу" є: [13;14;15;16]

1. Створення робочих місць для всіх, особливо для молоді, підвищення рівня зайнятості населення у віці 20-64 років від сучасних 69% до не менш 75%.

2. Вихід з економічної кризи, досягнення рівня інвестицій в НДДКР до 3% ВВП.

3. Підвищення конкурентоспроможності європейських компаній на світовому ринку.

4. Знаходження відповіді на виклики, пов'язані з старінням населення.

5. Боротьба з глобальним потеплінням, зниження викидів парникових газів до 20% у порівнянні з рівнем 1990 р., збільшення частки відновлюваної енергії в енергоспоживанні до 20%, збільшення енергоефективності до 20%.

6. Розвиток "зеленого" транспорту.

Для оцінки показників інноваційного розвитку країн – членів Інноваційного союзу ЄС використовуються наступні інструменти: [2]

1) тренди інновацій у Європі (the TrendChart on Innovation in Europe) – поширення успішних прикладів інноваційної політики;

2) Європейське інноваційне табло (the European Innovation Scoreboard) – щорічні дані про стан науки, техніки, інноваційну активність та інноваційне середовище;

3) спеціальні дослідження конкретних аспектів інноваційної політики, включаючи ставлення компанії до нововведень – Іннобарометр (the Innobarometer);

4) діяльність електронної служби інформації ЄС з НДДКР та інноваційної політики CORDIS, у рамках якої надаються також відомості про можливості використання результатів робіт із проектів ЄС (Technology Marketplace). Усі ці інформаційні заходи виходять за рамки програм НДДКР, що фінансуються з фондів ЄС, і охоплюють всю інноваційну діяльність країн Західної і Центральної Європи.

Інноваційна діяльність в країнах ЄС охоплює всі фази інноваційного циклу, при тому, що інструменти, які застосовуються для цього, істотно відрізняються в окремих його ланках. Так, у галузі фундаментальних досліджень широко застосовуються прямі дії (безпосереднє фінансування науково-дослідних центрів або програм ЄС). У сфері впровадження досягнень НТП використовують непрямі форми впливу (підтримка діяльності венчурного підприємництва, сприяння реалізації міжфірмової програми Еврика). Завдяки істотним перетворенням організації інноваційної діяльності, в ЄС сформувався особливий тип взаємодії ТНК, малого і середнього бізнесу та державних й інтеграційних інститутів. ТНК виконують роль ініціатора та головного учасника найважливіших науково-технічних програм ЄС, таких як Еврика, Брайт, Рейс. Малі та середні фірми використовують підтримку з боку національних держав і структур ЄС, а також спираються на процеси інтернаціоналізації венчурного капіталу. З іншого боку, найважливішою рисою європейської науково-технічної співпраці є його прикладна спрямованість, реалізована в різних формах. Нові технологічні й технічні рішення, реалізовані в наукоміській ринковій продукції, дедалі частіше створюються не на національному, а на європейському, а іноді й глобальному міжнародному рівні. Малі і середні інноваційні підприємства загалом, розглядаються на рівні ЄС і в країнах – членах співтовариства як одна із форм проміжної інфраструктури між державним науково-дослідним сектором і великими промисловими фірмами, їх підтримка є одним із напрямів державної інноваційної політики в усіх країнах ЄС. Політика в державному секторі передбачає підтримку як фундаментальних досліджень, так і прикладних із потенційним комерційним застосуванням. Сюди входять законодавство, податкова політика, розмір і характер розподілу бюджетних коштів, у тому числі на проведено робіт із пріоритетних напрямів, формування і підтримка інфраструктури, кадрове забезпечення. Пи-

тома вага і роль тих чи інших інструментів в окремих країнах відрізняються. Найбільш яскраво характеризує науково-технічну політику тієї чи іншої країни державне фінансування науково-технічної діяльності, його порядок й обсяги. Основний науково-технічний потенціал у країнах ЄС є національним надбанням, хоча обсяги (у фінансовому вимірі) робіт, оплачуваних державою, не перевищують 50 %. [1].

В таких умовах в ЄС відбулась еволюція концепції інновацій – від лінійної моделі, вихідним положенням якої є науково-дослідна або дослідно-конструкторська розробка, до системної моделі, згідно з якою інновація складається зі складних взаємодій між індивідами, організаціями та їхнім операційним середовищем. Головним наслідком еволюції концепції інновацій у ЄС став перехід від предметного розуміння інновацій до розуміння інновацій як системного процесу, що охоплює не тільки діяльність розробників нових продуктів і технологій, промислових підприємств, які їх упроваджують у виробництво, але і діяльність суб'єктів інноваційної інфраструктури.

Складність змісту інноваційної політики та високі вимоги до її якості зумовили необхідність створення і постійного удосконалення адміністративного механізму її реалізації. Розробку інноваційної політики ЄС та координацію її реалізації у відповідності до своїх прерогатив виконують: Європейська рада, Європейський парламент, Єврокомісія (у тому числі окремі Генеральні Директорати), Європейський інвестиційний банк, Комітет регіонів, Економічний і соціальний комітет. У процес розробки і реалізації окремих заходів інноваційної політики залучено додаткові інституції ЄС та спеціальні установи, наприклад: Європейське статистичне агентство (Eurostat); Європейське патентне відомство (EPO); Комітет з наукових і технологічних досліджень (CREST); Європейський інститут інновацій і технологій (EIT); Об'єднаний дослідницький центр (JRC); Європейська науково-технологічна асамблея (ESTA); Консультаційний комітет промислових досліджень і розробок (IRDAC) та ін. [2].

Одним із ключових механізмів реалізації програми "Європа – 2020" є рамки програми, до сфери яких входять фундаментальні дослідження й доконкурентні технологічні розробки (pre-competitive research). Тобто, сфера дії рамок програм лежить між фундаментальною наукою й комерційними розробками, що являють собою сполучну ланку в ланцюгу НДДКР. Рамкова програма "Горизонт 2020" зосередить фінансування на різних, взаємодоповнюючих пріоритетах ЄС. Ці пріоритети відповідають пріоритетам, визначеним у програмі "Європа 2020" та Інноваційним Союзом. "Горизонт 2020" – нова програма ЄС з досліджень та інновацій. Вона триватиме з 2014 до 2020 року. Горизонт 2020 є фінансовим інструментом реалізації ініціативи Інноваційного союзу, "Європа 2020" з метою зміцнення конкурентоспроможності Європи у глобальному вимірі, її економічне зростання та створення нових робочих місць. "Горизонт 2020" об'єднує всі існуючі програми ЄС з фінансування досліджень та інновацій "Рамкову програму з досліджень та інноваційного розвитку" (РП), "Рамкову програму конкурентоспроможності та інновацій" (СІР) та Європейський інститут інновацій та технологій (EIT).

Крім того, програма ЄС має нові риси, у порівнянні з попередніми, зокрема:

- спрощення структури програми, розробці одного набору правил, скорочення бюрократичної тяганини завдяки простій схемі відшкодування витрат, запровадження єдиного підходу для учасників тощо із загальною метою зменшити середній термін на видачу гранту до 100 днів;

- взаємодія досліджень та інновацій завдяки забезпеченню фінансування від ідеї до виходу на ринок;

- збільшення підтримки інновацій та діяльності, наближеної до ринку, що веде до прямого економічного стимулювання;

- зосередження на розвитку бізнес можливостей, що пов'язані з суспільними викликами;

- надання більших можливостей новим учасникам та молодим перспективним науковцям для просування своїх ідей та одержання фінансування [4].

Таким чином, метою створення "Інноваційного Союзу" є перетворення ЄС на лідера з наукових досліджень, зміни структури взаємодії державного та приватного секторів за допомогою створення інноваційних партнерств, створення внутрішнього ринку для патентів, венчурного капіталу, інновацій, розвитку стандартів для швидкого впровадження ідей на ринок.

Список використаних джерел

1. Андрощук Г.О. Інноваційна політика Європейського Союзу / Г.О. Андрощук, Р.Є. Еннан // Наука та інновації. – 2009. – № 5. – С. 85–97.
2. Білозубенко В.С. Зміст і механізм реалізації інноваційної політики Європейського Союзу / В.С. Білозубенко // Вісник Хмельницького національного університету 2010. – № 4. – Т. 4, с. 162-166.
3. Макогон Ю. Стратегія інноваційного розвитку України в контексті інтеграції в Європейський Союз / Ю. Макогон, Е. Медведкіна // Журнал європейської економіки. – 2008. – Т.7 (№1). – С.45-59.
4. Національний інформаційний центр зі співробітництва з ЄС у сфері науки і технологій. Горизонт 2020. Пріоритети [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.fp7-ncp.kiev.ua/assets/Horizont_2020/HORIZON2020priorities.pdf

5. Самосьонюк Л.М. Теоретичне підґрунтя інноваційної інтеграції / Л.М. Самосьонюк // Економічний часопис – XXI. – 2012. – №11-12 (1). – С.10-11.

6. Сіденко В.Р. Інноваційна модель розвитку ЄС – від Лісабонської стратегії до "Європи – 2020" / В.Р. Сіденко // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. – 2011. – №1. – С.114-116.

7. Шапошникова С.В. Управление различными типами инновационных систем / С.В. Шапошникова // ИннВестРегион. – 2008. – №4. – С. 27-31.

8. "2020 Vision for the European Research Area" [http://ec.europa.eu/research/era/pdf/2020-vision-for-era_en.pdf] "2020 Vision for the European Research Area".

9. A more research-intensive and integrated European Research Area. Science, technology and competitiveness key figures report, 2008–2009 [Електронний ресурс] // European Communities. – 2008. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/research/era/pdf/key-figuresreport2008-2009_en.pdf.

10. The European research area: new perspectives. Green paper 04.04.2007. – European commission. – Directorate-General for Research. – Luxembourg, 2007.

11. European Council 17 June 2010. Conclusions. – Brussels, 17 June 2010, EUCO 13/10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/europe2020/documents/>.

12. European Council 25/26 March 2010. Conclusions. – Brussels, 26 March 2010, EUCO 7/10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/europe2020/documents/>.

13. Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. COM(2010) 2020 final, 3.3.2010.

14. Europe 2020 Flagship Initiative. Innovation Union. COM(2010) 546 final, 6.10.2010.

15. Innovation Union, A pocket guide on a Europe 2020 initiative, European Commission, 2013.

16. Innovation Union Scoreboard. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/innovation-scoreboard/index_en.htm.

Надійшла до редколегії 11.12.15

Н.Рылач, канд. экон. наук, науч. сотр.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ЕВРОПЕЙСКИЙ ИННОВАЦИОННЫЙ СОЮЗ В ГЛОБАЛЬНЫХ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССАХ

В статье проведено исследование вопроса интеграции стран в рамках инновационного союза на примере политики ЕС в сфере инноваций. Проанализирован механизм реализации Европейского инновационного союза в условиях глобализации инновационной деятельности.

Ключевые слова: Европейский инновационный союз, инновационная деятельность, глобальная инновационная система.

N. Rylach, PhD, researcher

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

EUROPEAN INNOVATION UNION IN A GLOBAL INNOVATION PROCESSES

In the article the question of integration within the Innovation Union as an example of the present stage of EU policy in the field of innovation. Analyzed the mechanism of implementation of European Innovation Union in the context of globalization of innovation.

Keywords: European Union innovation, innovation, global innovation system.

УДК 339.972

Ю. Корнєєва, канд. экон. наук, асист.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка імені Тараса Шевченка, Київ

ОСОБЛИВОСТИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ В ЄС

Модернізація механізмів управління підприємствами державного сектора пов'язана з певними соціально-економічними змінами у країнах, що виникають внаслідок зрушень як у внутрішньому так і у зовнішньому середовищі, в якому діють компанії. Система управління має адекватно та вчасно реагувати на зовнішні виклики та шоки для пристосування до нових умов роботи з метою забезпечення ефективною роботи підприємства. Державний сектор завжди був важливим елементом економічної системи у багатьох країнах, у тому числі розвинутих ринкових економіках. Існують різні погляди на роль держави в економіці, які різняться залежно від країни та особливостей роботи різних політичних систем. Проте досвід проведених реформ державного сектора засвідчує необхідність чіткого відокремлення функцій держави з метою уникнення конфліктів інтересів. А саме – регулюючої ролі держави, перш за все, ролі регулятора, що задає економічні "правила гри"; та ролі держави як власника підприємства, що володіє і розпоряджається державним капіталом і бере участь нарівні з приватним капіталом в господарському обороті, особливо в конкурентних галузях. Економічний зміст державної власності в умовах ринкової економіки має двостійкий характер, цей аспект визначає всю систему суперечностей, пов'язану з використанням державної власності. З одного боку, держава повинна сприяти ефективному функціонуванню приватного сектора, оскільки він є основоположним для економіки в цілому, а з іншого – держава зобов'язана забезпечити конкурентоспроможність підприємств державного сектору економіки як рівноправних суб'єктів ринку.

Ключові слова: державне підприємство, механізм управління державними підприємствами, національний, міждержавний, наднаціональний різні управління державними компаніями.

Механізм управління державними підприємствами можна розглядати на трьох рівнях, а саме – національному, міжнародному (міждержавному) та наднаціональному (виникає під час інтеграційних процесів). До Другої Світової війни багатостороннє наднаціональне регулю-

вання міжнародних економічних відносин не було поширене через відсутність відповідної інфраструктури, регулюючих інститутів, відповідно мова не йшла і про наднаціональні механізми регулювання діяльності підприємств державного сектора. На сьогоднішній день